

Privacy Manifest: een aanzet

Door: René de Torbal, Piraat

Datum: 26-2-2017

Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer (Grondwet, Artikel 10 lid 1).

De Piratenpartij heeft privacy hoog in het vaandel staan. In het verkiezingsprogramma staan verwijzingen naar privacy in verschillende programmapunten. Waar we het mee eens zijn is het recht op privacy, maar veel minder met de beperkingen van dat recht. En zelfs binnen de grenzen van de wet is eerbiediging vaak ver te zoeken. Daarbij zien we ook dat door Internet, dat geen landsgrenzen kent, buitenlandse bedrijven weinig boodschap blijken te hebben aan onze Grondwet.

De huidige privacywetgeving valt in hoofdzaak onder de Wet Bescherming Persoonsgegevens (Wbp) en de Europese Privacyrichtlijn. Dit zijn uitwerkingen van hoe jouw en mijn persoonsgegevens dienen te worden verwerkt. Voor speciale overheidsbevoegdheden is de privacy ingeperkt in de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (Wiv) en mogelijke wijzigingen ("aftapwet c.q. "sleepnet") die keihard door privacy voorvechters zoals PPNL wordt bekritiseerd.

Ondanks, of dankzij de huidige wetten vindt er dagelijks schending van onze privacy rechten plaats. De Wbp is sowieso onleesbaar voor de gemiddelde burger, terwijl bedrijven en overheid het te veel moeite vinden om privacy goed te regelen. Ook zoeken bedrijven de grenzen of mazen van de wet om commercieel gewin te maken met persoonsgegevens. En meermaals gaan ze over de grenzen.

In essentie gaat het er om hoe we het zgn. verwerken van persoonsgegevens (term uit Wbp) gaan uitleggen en begrenzen.

Onder de definitie *verwerken* valt ook het verzamelen¹⁾ en vernietigen van persoonsgegevens, en daar bevindt zich met name ook een grijs gebied.

Verder meldt artikel 9 van Wbp": "Persoonsgegevens worden niet verder verwerkt op een wijze die onverenigbaar is met de doeleinden waarvoor ze zijn verkregen.". Dit is ook vaag uitgewerkt, en de handel in gegevens en *afgeleide gegevens* is niet transparant voor de burger.

Er zijn nog vele andere issues²⁾ die op dit moment vrij ad hoc worden behandeld, of erger: die gewoon blijven liggen, en nog erger: waarvan we het bestaan niet eens weten.

Dit soort zaken brachten mij op het idee een opzet voor een privacy manifest op te stellen en om binnen de Piratenpartij NL op de welbekende wijze samen tot een algemeen Privacy Manifest te komen. Hopelijk kunnen we elkaar hierin vinden en de richting aangeven waarin de Piratenpartij ons recht op privacy kan beschermen. Ik hoop dat jullie willen meedenken!

Bij deze wil ik alvast een schot voor de boeg doen.

De uitgangspunten/stellingen om over na te denken zijn:

- 1) Wereldwijd en ook in Nederland wordt privacy steeds meer aangetast. Wat eens als ondenkbaar werd gezien, is nu normaal, en we zitten op een glijdende schaal, waarbij burgers steeds meer privacy inleveren, zonder daar van bewust te zijn of in staat er iets tegen te doen.
- 2) Het is beter om burgers te empoweren, dan zogenaamd tegen zichzelf te beschermen. Het is beter om te informeren en organisaties te dwingen om transparant te zijn.
- 3) Privacy dreigt een luxeartikel te worden dat alleen betaald kan worden door de welgestelden. Organisaties verleiden klanten hun privacy op te geven in ruil voor kortingen, prijzen en andere voordeeltjes die vooral degene aanspreken die minder te besteden hebben. Ten gevolge hiervan ontstaat een nieuwe tweedeling in de maatschappij: zij die zich privacy kunnen veroorloven en zij die het hebben ingeleverd uit de noodzaak tot besparing.
- 4) Iedereen heeft recht op controle van zijn persoonsgegevens (hierna "gegevens"). Dit betreft niet alleen het recht op fysieke, technische controle, maar ook het recht op een gevoel van controle en vertrouwen dat niet beschaamd wordt. Onzekerheid en wantrouwen op het gebied van privacy kunnen leiden tot paranoia en een algemeen gevoel van onbehagen.
- 5) De rechten van personen moeten nu, maar ook in de toekomst gewaarborgd kunnen worden. Toekomstige, maar zelfs huidige, relatief onbekende technologie biedt ondenkbare mogelijkheden en gegevens kunnen in principe letterlijk oneindig lang toegankelijk of traceerbaar zijn, zelfs als de oorspronkelijke beheerder zijn uiterste best heeft gedaan de gegevens te vernietigen.
- 6) Er is een enorm en groeiend belang in het verhandelen van gegevens. Gegevens worden daardoor ongecontroleerd verspreid en vallen buiten de controle van de oorspronkelijke beheerder en personen om wie het gaat. Het is daarom vrijwel onmogelijk die gegevens totaal te vernietigen.
- 7) Verantwoordelijken voor persoonsgegevens creëren ook afgeleide gegevens van de gegevens, bijvoorbeeld door ze te combineren met andere metadata, zoals reisgedrag. Deze afgeleide persoonsgegevens moeten volledig onder de privacybescherming vallen.
- 8) Het recht om vergeten te worden en het recht om disconnected te zijn zal een steeds groter beroep doen op een goede omgang met gegevens.
- 9) Een manifest moet uiteindelijk ook kunnen leiden tot regelgeving die voor zowel individuen, organisaties, overheid en handhavers uitvoerbaar, transparant en begrijpelijk moet zijn.

Ten slotte is het misschien handig om een limiet te stellen aan het aantal punten, bijvoorbeeld 5-10. De truc in een manifest is om zaken te combineren in minder, maar essentiële punten. Dit scheidt het kader voor alle partijprogrammapunten die gerelateerd zijn aan privacy.

Piraat groet, René

1) Een speciale noot verdient het begrip "verzamelen", waarbij *verzamelen* niet verward moet worden met het *beheer* van persoonsgegevens. Verzamelen is bijvoorbeeld het detecteren van een Wifi signaal, of het omzetten van licht in een beeld van een videocamera. Ook het opslaan in een

tijdelijk geheugen valt onder verzamelen. Beheren betreft het al dan niet tijdelijk opslaan van de gegevens (zoals camerabeelden) in een persoonsregistratiesysteem. Neem bijvoorbeeld videosurveillance. Aangezien het voor een leek niet duidelijk is of een camera aanstaat of niet, en of de beelden al dan niet herkenbaar worden opgenomen, zou wellicht iedere opstelling van een camera met het doel of zelfs alleen maar de *mogelijkheid* om te registreren onder het begrip verzamelen moeten vallen.

2) Neem het voorbeeld van kentekenregistratie voor betaald parkeren. De Piratenpartij is daar vanuit privacy overwegingen fel tegen. In 2008 zijn hier, voor zover mij bekend, voor het laatst kamer vragen over gesteld i.v.m. parkeerbeleid in Amsterdam, maar de aandacht ging vooral naar de privacy *na* registratie. CDA Minister Eurlings deed het meeste af met het argument dat kentekenregistratie behoort tot de Basis Registratie Persoonsgegevens (BRP) van de gemeente. En omdat het tot de basisregistratie behoort, hoeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) verder ook niet geraadpleegd te worden. Twee dingen vallen mij op. Ten eerste, de BRP van de gemeente Amsterdam vermeldt voor zover ik weet geen kenteken. Hoe Eurlings daar dan op kwam is mij een raadsel. Maar ja, er zijn wel meer raadselen rond Eurlings. Ten tweede, niemand stelt de basisvraag: Waarom? Wat is het “welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinde” (zie Europese richtlijn)? Er zijn immers op andere plekken in Amsterdam ook parkeermethoden die werken zónder kentekenregistratie. Is de reden wellicht luiheid van parkeercontroleurs? Ik ga uit van niet.